

МЕДИЧНА ОСВІТА

DOI: 10.21802/artm.2022.3.23.125

УДК 378.147.091.33-027.22+616.31-053.2+37.018.43

МЕНЕДЖМЕНТ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ «ЗАХИСТ ІСТОРІЇ ХВОРОБИ» ІЗ ПРЕДМЕТУ ДИТЯЧА ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯІ.Р. Костюк¹, В.М. Костюк², Г.Б. Кімак¹*Івано-Франківський національний медичний університет:**¹кафедра дитячої стоматології; ²кафедра патологічної анатомії;**м. Івано-Франківськ, Україна,**ORCID ID: 0000-0003-4557-5089,**ORCID ID: 0000-0002-9773-1736,**ORCID ID: 0000-0002-3625-7065,**e-mail: irinakostyuk04@gmail.com*

Резюме. Кафедрою дитячої стоматології Івано-Франківського національного медичного університету було розроблено методiku проведення захисту історії хвороби віртуального пацієнта, за якою ми пропонуємо проводити практичне заняття по захисту історії хвороби як ділову гру у вигляді конференції. Під час участі в ній кожний студент має змогу проявити себе як доповідач та як активний учасник. У 2020-2021 та 2021-2022 навчальних роках в умовах пандемії COVID-19 навчання проводиться дистанційно на платформі Teams або за змішаною формою. Таким чином, виникла потреба в розробці нових підходів до здійснення навчального процесу. Викладач заздалегідь роздає студентам теми для написання історії хвороби. Для підготовки роботи студентам рекомендується користуватися додатковими науковими джерелами та джерелами мережі інтернет. Історію хвороби студенти готують в електронному варіанті, дотримуючись схеми написання історії хвороби, яку можуть знайти на сайті кафедри. Готові історії хвороби мають бути надіслані викладачу на університетську електронну адресу або в чат платформи Teams. Запропонована методика проведення практичного заняття «Захист історії хвороби» з дитячої терапевтичної стоматології в умовах дистанційного навчання у формі ділової гри – онлайн-конференції – спонукає студента до творчого підходу у вивченні цієї навчальної дисципліни, допомагає формувати клінічне мислення, розширює, поглиблює та систематизує одержані знання, виробляє навички професійного спілкування, медичної етики та деонтології, сприяє оволодінню комп'ютерними технологіями й викристалізовує майбутнього фахівця, здатного йти в ногу з вимогами часу та науково-технічним прогресом.

Ключові слова: практичне заняття, історія хвороби, дитяча терапевтична стоматологія, дистанційне навчання.

Вступ. Проблема підвищення якості навчання студентів є досить актуальною та зумовлена необхідністю формування нового світогляду висококваліфікованого лікаря, який повинен досконало володіти основами фундаментальних та класичних знань [6]. Ставлячи за мету розв'язання цієї проблеми, викладачі вищих медичних навчальних закладів постійно розробляють нові оптимальні методи розумового напруження студентів із подальшим впровадженням їх у навчальний процес. Метою цього процесу є формування клінічного мислення з обов'язковими елементами вміння самостійно приймати рішення стосовно постановки правильного діагнозу й обрання оптимальної лікарської тактики [1]. Основними принципами навчання є постановка цілей, зміст дисципліни та методика викладання предмету. Ними, зазвичай, і визначається якість підготовки спеціалістів медичного профілю [7].

Постійне наполегливе навчання, удосконалення рівня своїх знань та навичок, оволодіння новими методиками та технологіями є запорукою професійного успіху лікаря-стоматолога. Таким чином, практикуючий лікар повинен постійно розвиватися та йти в ногу з науково-технічним прогресом. Одним із

найефективніших способів професійного вдосконалення лікаря-стоматолога, на нашу думку, є участь у науково-практичних конференціях, під час яких відбувається спілкування з колегами, обмін досвідом, ознайомлення з новинками науки і техніки [2].

Викладач повинен допомогти студентам усвідомити все вищесказане і підготувати їх до професійного життя, а також навчити майбутніх лікарів публічно виступати, слухати та вникати в почуте, коректно вступати в дискусію, правильно формулювати запитання до доповідача й самому давати вичерпну та лаконічну відповідь на поставлені запитання. Окрім того, важливою вимогою сьогодення для лікаря стало вміння користуватися комп'ютерною технікою, вміння подавати інформацію повно і доступно та доносити до слухачів своє бачення проблеми, використовуючи мультимедійні технології [1].

В умовах пандемії COVID-19 виникла потреба у застосуванні дистанційної форми навчання. У зв'язку з цим постає ряд слушних запитань, а саме: чи доцільне і взагалі можливе онлайн навчання у вищих медичних навчальних закладах; чи можливе існування заочного навчання для студента-медика, чим по суті є дистанційне навчання; чи буде ефективним таке

навчання в підготовці майбутнього фахівця медичного профілю. На жаль, сьгоднішні реалії не залишають для нас особливого вибору, тому потрібно адаптуватися до тих умов, що виникли, продовжувати жити, по-новому вчитися та засвоювати інформацію. Звичайно, у медичній науці повна заміна традиційних освітніх технологій новими є неможливою, оскільки ніякі новітні технології не замінять досвіду спілкування лікаря із пацієнтом чи хворим. Однак, ми можемо плідно використовувати той час, який іде на самоізоляцію студентів, для вивчення теоретичних питань, аналізу результатів додаткових методів дослідження (наприклад, аналіз рентгенограм у стоматології), перегляду світлин клінічних кейсів із атласів, підручників чи статей клінічних досліджень, перегляду фільмів із знятим процесом здійснення алгоритмів практичних навичок, а також, звичайно, для виконання самостійної позааудиторної роботи студентів. Таким чином, зникає потреба знаходитися безпосередньо у навчальних аудиторіях, а навчальний процес може здійснюватися дистанційно.

Науково-теоретичний рівень актуальності онлайн-навчання пов'язаний із пошуком шляхів підвищення якості підготовки фахівців-медиків, професійної компетентності лікаря, що обумовлює необхідність перегляду змісту і технологій освітнього процесу, впровадження інформаційно-комунікаційних та дистанційних освітніх технологій. Актуальність онлайн-навчання у системі медичної освіти полягає в розширенні та поглибленні знань студентів. Дистанційне навчання, а саме впровадження масових відкритих онлайн-курсів, стає сьогодні значущою складовою системи вищої школи. Необхідно так організувати навчальну діяльність, щоб кожен зміг мати доступ до створеного «знання» незалежно від часу та місця потрапляння в інформаційне середовище і максимально використовувати накопичені людством знання для створення власного нового знання [3].

Мета дослідження: дослідити доцільність та ефективність впровадження онлайн-конференцій для проведення практичного заняття «Захист історії хвороби» на IV курсі стоматологічного факультету із навчальної дисципліни «Дитяча терапевтична стоматологія».

Результати дослідження та їх обговорення.

На кафедрі дитячої стоматології Івано-Франківського національного медичного університету здійснюється активний пошук можливостей підвищення якості та вдосконалення навчально-методичної роботи для підготовки кваліфікованого спеціаліста в галузі стоматології. З цією метою кафедрою було розроблено методу проведення захисту історії хвороби віртуального пацієнта [4], за якою ми пропонуємо проводити практичне заняття по захисту історії хвороби як ділову гру у вигляді конференції. Під час участі в ній кожний студент має змогу проявити себе як доповідач та як активний учасник. При цьому викладач займає позицію модератора конференції. На IV курсі цю методику нами було адаптовано відповідно до умов кредитно-трансферної системи освіти [2].

У 2020-2021 та 2021-2022 навчальних роках в умовах пандемії COVID-19 навчання в Івано-Франківському національному медичному університеті

проводиться дистанційно на платформі Teams або за змішаною формою.

На тему практичного заняття «Захист історії хвороби» на IV курсі (восьмий семестр) згідно з Робочою навчальною програмою відводиться чотири академічні години [6].

Під час проведення практичних занять онлайн нами було враховано переваги та недоліки дистанційного навчання [3].

Перевагами дистанційного навчання є:

1. Модульність – в основу програми дистанційного навчання покладено модульний принцип.
2. Гнучкість – студент може вчитися згідно зі своїм темпом, особистими можливостями і потребами.
3. Нова роль викладача – координування навчального процесу, корегування курсу, консультування та складання індивідуального навчального плану.
4. Використання в процесі навчання сучасних технологій, паралельне освоєння практичних навичок, які стануть у нагоді в майбутній професії.
5. Самостійне планування часу і розкладу занять, а також перелік навчальних дисциплін, що вивчаються.
6. Створення комфортних умов навчання, що сприяє його продуктивності.
7. Самоконтроль набутих знань, саморозвиток, моралізація, творчість.
8. Отримання освіти людьми з обмеженими фізичними можливостями.

Основні недоліки дистанційного навчання:

1. Відсутність спілкування між викладачем і студентом мінімізує можливість індивідуальної передачі знань, а також відсутність спілкування із колегами-студентами, що виключає можливість обговорення набутих знань і проведення дискусій та диспутів.
2. Відсутність особистої мотивації вчитися самостійно, без постійного контролю викладача.
3. Неможливість негайного виявлення незрозумілих питань, що виникають під час засвоєння певних тем.
4. Використання власного комп'ютерного забезпечення не виключає ситуацій, коли студент переключиться на «цікавіші» за навчання розваги (ігри, чати, соціальні мережі тощо), оскільки в студентів, що навчаються, не завжди є самодисципліна, свідомість і самостійність, які необхідні при дистанційному навчанні.
5. Відсутність практичних занять.

Менеджмент практичних занять «Захист історії хвороби» із навчальної дисципліни «Дитяча терапевтична стоматологія» на IV курсі стоматологічного факультету наступний:

1. Викладач заздалегідь роздає студентам теми для написання історії хвороби, при цьому перевага надається складним діагнозам та синдромам, які важче засвоюються студентами на практичному занятті або потребують додаткового самостійного опрацювання, наприклад, недосконалий амелогенез, недосконалий дентиногенез, синдром Стейнтона-Капдепона, синдром Елерса-Данлоса, мармурова хвороба, зуб Турнера і т.п.

2. Першим кроком у підготовці історії хвороби для студентів є літературний пошук або збір інформації. Для цього викладач рекомендує користуватися додатковими науковими джерелами та джерелами мережі інтернет.

3. Другий крок – власне написання історії хвороби, використовуючи накопичену інформацію. Цю роботу студенти готують в електронному варіанті, додержуючись схеми написання історії хвороби, яку можна знайти на сайті кафедри.

4. Готові історії хвороби мають бути надіслані викладачу на університетську електронну адресу або в чат платформи Teams.

5. До першого практичного заняття «Захист історії хвороби» викладач повинен мати зауваження до перевірених студентських робіт, щоб виставити оцінки за їх написання. На цьому занятті, що проходить в онлайн режимі, викладач оголошує кожному студенту свої зауваження та пропозиції щодо покращення написання історії хвороби для можливості виправлення помилок та доопрацювання роботи при потребі на усну частину захисту.

6. На наступній парі проводиться власне ділова гра у вигляді онлайн-конференції, модератором якої виступає викладач.

Структурно-логічна схема конференції наступна:

1. Вступне слово викладача: висвітлення актуальності та мотивація студентів. Регламент – 5 хвилин.

2. Презентація історії хвороби (доповідь студента), що супроводжується демонстрацією наочного матеріалу – мультимедійною презентацією, яка може містити фото віртуального пацієнта, схеми лікування, рецепти, фото лікарських засобів, таблиці та схеми диференційної діагностики тощо. Регламент виступу – 5-7 хвилин на кожного студента групи.

3. Обговорення проблеми, запитання колег. Регламент – від 2 до 5 хвилин на кожного доповідаючого.

4. Заключне слово викладача, підведення підсумків, оцінювання. Регламент – 5-7 хвилин.

Отже, у підсумку за тему практичного заняття: «Захист історії хвороби» виставляється дві оцінки, а саме: перша – за написання роботи, а друга – за її презентацію та участь студента в конференції (максимально – 3,5 бала, мінімально позитивно – 2,0 бала), згідно зі шкалою оцінювання написання та захисту історії хвороби (табл. 1).

Таблиця 1

Шкала оцінювання написання та захисту історії хвороби

Бали	Критерій оцінювання
3,5	Історія хвороби написана (викладена) у повному об'ємі
3,0	При написанні (викладенні) історії хвороби допущені неточності
2,5	При написанні (викладенні) історії хвороби допущені незначні помилки
2,0	При написанні (викладенні) історії хвороби допущені значні помилки
1,5	Історія хвороби написана (викладена) у неповному об'ємі
1,0-0,5	Історія хвороби написана (викладена) частково, не відповідає запропонованій схемі, допущені грубі помилки
0,0	Історія хвороби не написана (не захищена)

Висновки:

1. Запропонована методика проведення практичного заняття «Захист історії хвороби» з дитячої терапевтичної стоматології в умовах дистанційного навчання у формі ділової гри – онлайн-конференції – є ефективною та доцільною.

2. Проведене в такій формі практичне заняття спонукає студента до творчого підходу у вивченні цієї навчальної дисципліни, допомагає формувати клінічне мислення, розширює, поглиблює та систематизує одержані знання, виробляє навички професійного спілкування, медичної етики та деонтології.

3. Практичне заняття «Захист історії хвороби», проведене дистанційно, сприяє оволодінню комп'ютерними технологіями й викристалізовує майбутнього фахівця, здатного йти в ногу з вимогами часу та науково-технічним прогресом.

References:

1. Avakov VV, Kostyuk IR, Shovkova NI, Babenko AD. Vprovadzhennya multymediynykh tekhnolohiy pid chas provedennya praktychnoho zanyattya «Zakhyst istoriyi khvoroby» iz dytyachoyi terapevtychnoyi stomatolohiyi. Zbirnyk tez naukovo-praktychnoyi konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu «Aktualni pytannya pidvyshchennya yakosti osvithnoho protsesu». Ivano-Frankivsk. 2019. P.2.
2. Melnychuk HM, Kostyuk IR, Shovkova NI, ta in. Adaptatsiya metodyky provedennya praktychnoho

zanyattya «Zakhyst istoriyi khvoroby» na IV kursy stomatolohichnoho fakultetu do umov kredytno-modulnoyi systemy osvity. Svidotstvo na ratsionalizatorsku propozytsiyu vid 28.05.15 № 3/2736.

3. Kushch OH, Omelianchuk VM, Bessarab NI, ta in. Dystantsiine navchannia v systemi medychnoi osvity (pershyi dosvid kafedry normalnoi fiziolohii ZDMU). Medychna osvita. 2017; 4:85-89.
4. Melnychuk HM, Shovkova NI, Lisetska IS, Kostyuk IR, ta in. Zbirnyk alhorytmiv vykonannya praktychnykh navychok iz dytyachoyi terapevtychnoyi stomatolohiyi dlya studentiv IV-V kursiv stomatolohichnoho fakultetu. Ivano-Frankivsk: Vydavnytstvo IFNMU. 2020. P.154.
5. Melnychuk HM, Shovkova NI, Lisetska IS, Kostyuk IR, ta in. Zbirnyk sytuatsiynykh zadach iz dytyachoyi terapevtychnoyi stomatolohiyi dlya studentiv IV-V kursiv stomatolohichnoho fakultetu. Ivano-Frankivsk: Vydavnytstvo IFNMU. 2020. P.146.
6. Kostyuk IR. Adaptatsiya metodyky provedennya praktychnoho zanyattya «zakhyst istoriyi khvoroby» na V kursy stomatolohichnoho fakultetu na kafedri dytyachoyi stomatolohiyi IFNMU do umov kredytno-modulnoyi systemy osvity. Medychna osvita. 2014; 4:60-62.
7. Melnychuk HM, Havryliv HM, Kostyuk IR, ta in. Metodyka provedennya praktychnoho zanyattya «Zakhyst istoriyi khvoroby» na kafedri dytyachoyi stomatolohiyi Ivano-Frankivskoho natsionalnoho medychnoho

universytetu. Halytskyi likarskyi visnyk. 2012; 2:130-132.

UDC 378.147.091.33-027.22+616.31-053.2+37.018.43
**MANAGEMENT OF THE PRACTICAL CLASS
"HISTORY OF THE DISEASE DEFENCE" IN THE
COURSE OF THE CHILDREN THERAPEUTIC
DENTISTRY SUBJECT UNDER THE
CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING**

I.R. Kostiuk¹, V.M. Kostiuk², H.B. Kimak¹

Ivano-Frankivsk National Medical University:

¹*Department of Pediatric Dentistry;*

²*Department of Pathological Anatomy;*

Ivano-Frankivsk, Ukraine,

ORCID ID: 0000-0003-4557-5089,

ORCID ID: 0000-0002-9773-1736,

ORCID ID: 0000-0002-3625-7065,

e-mail: irinakostyuk04@gmail.com

Abstract. In medical science, the complete replacement of traditional educational technology with new ones is, of course, impossible, because no new technology will replace the experience of communication between a doctor and a patient. However, we can use the time spent on students' self-isolation to study theoretical issues, analyze the results of additional research methods (for example, analysis of radiographs in dentistry), view photos of clinical cases from atlases, textbooks or clinical research articles, watch films about the process of implementing algorithms of practical skills, as well as, of course, to perform independent extracurricular work of students. Thus, the need to be directly in the classroom disappears, and the learning process can be carried out remotely.

There is an active search for opportunities to improve the quality of educational and methodological work to train a qualified specialist in the field of dentistry at the Department of Pediatric Dentistry of Ivano-Frankivsk National Medical University. With this aim the department staff has developed a method of defending the medical history of a virtual patient, according to which we propose to

conduct a practical lesson on the medical history defense as a game in the form of a conference. During the lesson, each student has the opportunity to try himself/herself as a speaker and as an active participant. In the 2020-2021 and 2021-2022 academic years under the conditions of COVID-19 pandemic, training is conducted remotely on the Teams platform or in mixed form. Thus, there is a need to develop new approaches to the educational process. The teacher gives the students topics in advance to write a medical history. To prepare the work, students are recommended to use additional scientific sources and sources of the Internet. Students prepare a medical history in electronic form, following the scheme of writing a medical history, which can be found on the website of the department. Ready-made medical histories should be sent to the teacher on the university e-mail address or in the chat of the Teams platform. Prior to the first practical lesson «Defense of medical history», the teacher must comment on the students' work to give grades for their writing. During this online lesson, the teacher announces to each student the suggestions for improving the medical history writing to be able to correct mistakes and refine the work if necessary for the oral part of the defense. The next class is actually performed in the form of an online conference, moderated by a teacher. As a result, the topic of the practical lesson «Defense of medical history» is given two marks: the first – for writing the paper, and the second – for its presentation and student participation in the conference, according to the scale of writing and defense of medical history. The proposed method of conducting a practical lesson «Defense of medical history» in pediatric therapeutic dentistry in the format of distance learning as an online conference encourages students to be creative in studying this discipline. It helps to form clinical thinking, expands, deepens and systematizes the acquired knowledge, develops skills of professional communication, medical ethics and deontology, promotes mastering of computer technologies and crystallizes the future specialist, who is able to keep up with the requirements of time and scientific and technological progress.

Keywords: practical lesson, medical history, pediatric therapeutic dentistry, distance learning.

Стаття надійшла в редакцію 10.04.2022 р.

Стаття прийнята до друку 29.07.2022 р.